

PHÂN TÍCH BÀI THƠ KHE CHIM KÊU CỦA VƯƠNG DUY

1. Dàn ý phân tích bài thơ "Khe chim kêu" của Vương Duy

a. Mở bài:

- Giới thiệu khái quát về Vương Duy: là một nhà thơ nổi tiếng với phong cách thơ thiên nhiên tinh tế, tao nhã.
- Giới thiệu chung về bài thơ Khe chim kêu (Điều minh giản): là một bài thơ tả cảnh thiên nhiên đẹp như một bức tranh.

b. Thân bài:

- Hai câu đầu:

"Nhân nhàn hoa quế lạc
Dạ tĩnh xuân sơn không"

- + Hai câu thơ đầu thể hiện hình ảnh con người sống trong cảnh nhàn hạ, đó là cuộc sống của người ẩn sĩ nơi điền viên sơn thủy, hòa mình vào thiên nhiên.
- + Có sự giao hòa, giao cảm một cách tự nhiên giữa người và cảnh: Trong đêm tĩnh lặng, thi nhân nghe được tiếng hoa quế rơi.
- => Cho thấy sự nhạy cảm và tĩnh lặng trong chính tâm hồn của thi nhân.
- + Có sự kết hợp của ba từ "lạc" (rụng), "tĩnh" (vắng lặng), "không" (vắng không) => gợi sự tịch mịch của cảnh đêm nơi rừng núi.
- => Cảnh và người thật hòa hợp, người thì nhàn nhã, cảnh thì thanh tao, những bông hoa li ti nhẹ rơi càng làm tăng thêm vẻ tĩnh mịch. Đêm đã yên tĩnh, đêm trên núi vắng mùa xuân lại càng tĩnh lặng hơn.

- Hai câu thơ sau:

"Nguyệt xuất kinh sơn điệu
Thời minh tại giản trung"

- + Không khí yên tĩnh tới mức mà một ấn tượng về thị giác (trăng lên) đã tạo nên hiệu quả như một tiếng động.
- + Ánh sáng của ánh trăng lan tỏa làm kinh động đến tiếng chim núi, làm chim núi bừng tỉnh, giật mình, thảng thốt. Ánh trăng lên không tiếng động vậy mà cũng làm chim núi giật mình, điều đó cho thấy cảnh yên đến mức chỉ một sự thay đổi nhỏ cũng đủ làm khuấy động sự yên tĩnh.
- + Hai câu thơ dường như có sự chuyển dịch từ không gian tĩnh và tối (hai câu đầu) sang động, sáng rõ hơn. Đó là sự xuất hiện của ánh sáng (trăng lên) và âm thanh (chim núi cất tiếng kêu) làm tô điểm thêm cho sự tĩnh lặng của cảnh vật.
- => Nhà thơ lấy cái động để thể hiện cái tĩnh - sự tĩnh lặng của đêm và sự bình yên trong tâm hồn.

c. Kết bài: Khái quát giá trị nội dung và nghệ thuật của bài thơ: với nghệ thuật lấy động tả tĩnh, lấy hình gợi âm đầy tài tình, bài thơ đã miêu tả một bức tranh với những thanh âm nhẹ nhàng của thiên nhiên, qua đó ta thấy được tình yêu thiên nhiên đầy tinh tế.

2. Viết đoạn văn ngắn nêu cảm nhận về tác phẩm "Khe chim kêu"

"Điều minh giản" là bài thơ tuyệt tác của Vương Duy. "Thi trung hữu hoạ, thi trung hữu cầm". Một bông hoa quế rụng. Một ngọn núi xuân vắng không. Một đêm xuân tĩnh lặng, êm đềm. Trăng mọc. Chim núi giạt mình kêu lên trong khe núi. Giữa khung cảnh êm đẹp ấy, nhà thơ chợt tỉnh giấc mộng đêm xuân. Tâm nhàn, mộng đẹp, cảnh hữu tình nên thơ. "Điều minh giản" mang vẻ đẹp của một bức họa sơn thủy của Vương Duy lấp lánh trong sắc màu thời gian.

3. Phân tích bài thơ "Khe chim kêu"

Vương Duy là một nhà thơ lớn của văn học đời Đường, ông để lại cho thế hệ sau hàng trăm tác phẩm có giá trị. Bài thơ "Điều minh giản" (Khe chim kêu) là một trong những tác phẩm hay và độc đáo của ông. Bài thơ được viết theo thể ngũ ngôn, chỉ vồn vẹn hai mươi từ nhưng để lại nhiều ý vị thâm trầm mà sâu sắc.

"Nhân nhàn hoa quế lạc,
Dạ tĩnh xuân sơn không"

Hai câu thơ vẽ ra một bức tranh êm dịu, người thi sĩ đang trong tâm thế nhàn nhã, thoải mái không vướng bận ưu tư trong những tháng ngày ẩn dật của mình. Một không gian rất tĩnh lặng hiện ra và tâm hồn nhà thơ cũng tĩnh lặng như vậy. Tiếng cánh hoa quế rụng giữa khoảng không được tác giả cảm nhận thật tinh tế, tiếng rơi khẽ khàng trong đêm thực khó có thể nghe thấy nhưng tâm hồn tĩnh lặng của thi sĩ đã nghe thấy rất rõ, một cảm nhận vô cùng tuyệt diệu mà độc đáo.

Đóa hoa quế chỉ bằng chiếc cúc bạch ngọc mỏng manh, rụng xuống se sẽ thế mà thi nhân nghe được, cảm được, không chỉ tâm nhàn mà còn hồn mộng. Người và Cảnh giao hoà. Ngô Tất Tố dùng thơ lục bát để dịch thơ ngũ ngôn của Vương Duy đã tạo nên nhạc điệu êm đềm thơ mộng.

Hai câu cuối là nét vẽ vừa có ánh sáng vừa có âm thanh. Trăng đột hiện, trăng xuân. Vì ở núi cao nên thấy trăng mọc rất rõ. Bóng tối của màn đêm nơi núi xuân như bị xua tan. Ánh trăng đã làm cho con chim núi giạt mình (kính sơn điểu) cất tiếng kêu nơi khe sâu bên vách núi. Nghệ thuật chấm phá của ngòi bút nghệ thuật của Vương Duy thật thần tình: lấy động (tiếng chim kêu trong khe) để đặc tả cái vắng lặng, êm đềm của núi xuân, đêm xuân; lấy sáng để tả tối, lấy ánh trăng để tả màn đêm, tả cái sâu hút, thâm u của khe suối.

Thi nhân chỉ chấm phá, điểm nhấn bằng một vài đường nét mà rung động, ấn tượng. Tiếng chim kêu trong khe, ánh trăng vừa mọc như làm cho nhà thơ chợt tỉnh giấc mộng đêm xuân. Ngô Tất Tố đã dịch khá hay và sáng lạn.

"Nguyệt xuất kinh sơn điểu
Thời minh tại giản trung"

Tiếng đêm tinh tế làm xao động tâm hồn bình yên, đó cũng là bóng dáng của một thời đại thái bình. Thời đại thái bình khiến cho thiên nhiên, cảnh vật, con người đều thanh thản, bình yên, các đặc kỳ sở – tất cả đều có được cái nơi bình yên của mình. Khúc nhạc hài hoà của sự tĩnh lặng ấy, hơn ngàn năm sau lại được đại thi hào Ta-go diễn tả: Tôi đã nhúng bầu tim tôi vào trong sự lặng yên này, nó tràn ngập tình yêu.

Bài thơ thể hiện được đặc trưng cơ bản của thơ Đường, khiến cho bước vào thế giới nghệ thuật thơ Đường, ta bước vào thế giới của sự hoà điệu.